

SITUAČNÍ ZPRÁVA

KE STRATEGICKÉMU RÁMCI UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ČR

Souhrn

Rada vlády pro udržitelný rozvoj

Ministerstvo životního prostředí

Praha 2012

Situační zpráva ke Strategickému rámci udržitelného rozvoje ČR: Souhrn

Rada vlády pro udržitelný rozvoj

Ministerstvo životního prostředí

Sestavili: Bedřich Moldan, Jan Kovanda a Tomáš Hák

Vydalo Ministerstvo životního prostředí, Praha 2012

Typografie: EnviTypo® Vít Gajdůšek, Magdalena Seifová

ISBN 978-80-7212-576-0

OBSAH

STRATEGICKÝ RÁMEC UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ČESKÉ REPUBLIKY A SITUAČNÍ ZPRÁVA	5
---	----------

SOUHRNNÉ HODNOCENÍ INDIKÁTORŮ	6
--	----------

Prioritní osa 1: Populace, člověk a zdraví	6
--	---

Prioritní osa 2: Ekonomika a inovace.	11
---	----

Prioritní osa 3: Rozvoj území.	20
--	----

Prioritní osa 4: Krajina, ekosystémy a biodiverzita	27
---	----

Prioritní osa 5: Stabilní a bezpečná společnost.	33
--	----

STRATEGICKÝ RÁMEC UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ČESKÉ REPUBLIKY A SITUAČNÍ ZPRÁVA

Dne 11. ledna 2010 schválila vláda svým usnesením č. 37 Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky. Jeho obsahem je vytýčení strategické vize udržitelného rozvoje, která se opírá o pět prioritních os:

- Společnost, člověk a zdraví;
- Ekonomika a inovace;
- Rozvoj území;
- Krajina, ekosystémy a biodiverzita;
- Stabilní a bezpečná společnost.

Pro každou prioritní osu byly stanoveny cíle a určeny indikátory, na základě kterých je možno sledovat naplňování Strategického rámce. Tyto indikátory se podle uvedeného Usnesení vlády mají stát základem Situačních zpráv. Situační zprávy obsahující vyhodnocení stavu a trendu udržitelného rozvoje v České republice mají být zpracovány každé dva roky, první taková zpráva má být předložena vládě do 31. 12. 2011. Navazuje se tak na tradici, která byla zavedena v souvislosti s přijetím Strategie udržitelného rozvoje ČR, která byla schválena vládou dne 8. 12. 2004 usnesením č. 1242 a ke které byly postupně zpracovány 3 Situační zprávy založené na indikátorech.

Soubor indikátorů využitý v předchozích Situačních zprávách byl v souvislosti s přijetím nového Strategického rámce poněkud pozměněn, avšak základní sestava zůstala totožná, je tedy možné představit delší časové řady indikátorů.

SOUHRNNÉ HODNOCENÍ INDIKÁTORŮ

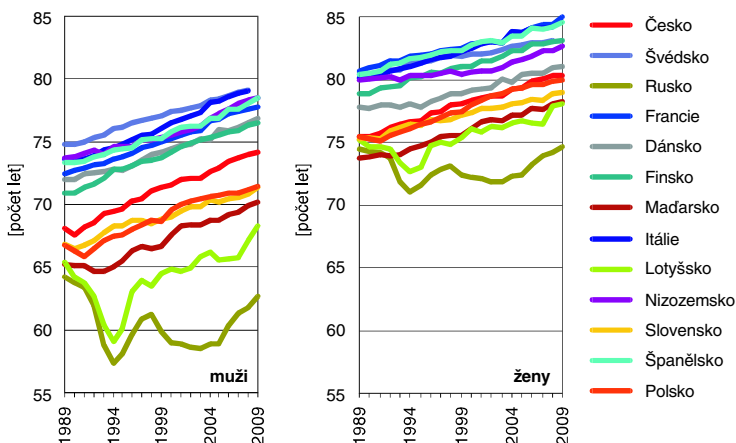
Prioritní osa 1: Populace, člověk a zdraví

Vývoj v rámci prioritní osy 1 je charakterizován celkem sedmi indikátory.

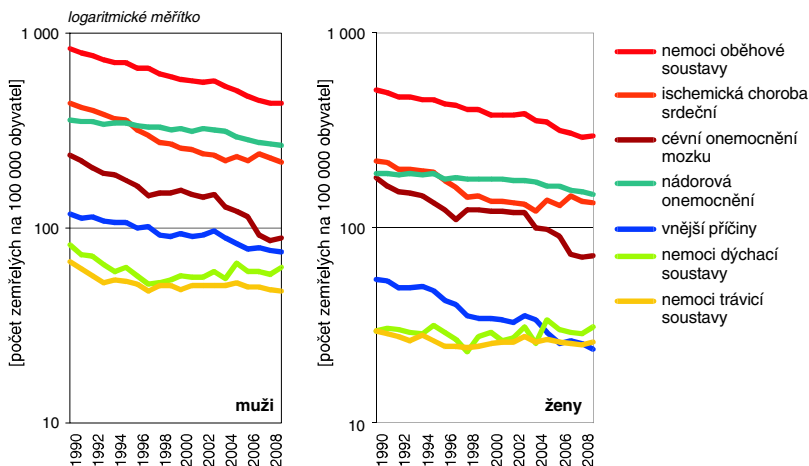
- I.A Naděje dožití a naděje dožití ve zdraví
- I.B Standardizovaná míra úmrtnosti

V posledních 20 letech dochází k nepřetržitému zlepšování úrovně úmrtnosti v ČR; u mužů vzrostla naděje dožití při narození mezi lety 1989 a 2009 o 6,7 let (na hodnotu 74,2 let) a u žen o 4,9 let (na hodnotu 80,3 let). K tomuto růstu přispěl zejména pokles intenzity úmrtnosti na nemoci oběhové soustavy. Přes výrazné zlepšení úmrtnostních poměrů a zdravotního stavu české populace však tyto indikátory stále nedosahují hodnot průměru Evropské unie.

Graf I.A.1: Naděje dožití při narození, mezinárodní srovnání, 1989–2009

Zdroj: Human Mortality Database

Graf I.B.1: Standardizovaná míra úmrtnosti na vybrané příčiny úmrtí, ČR, 1990–2009

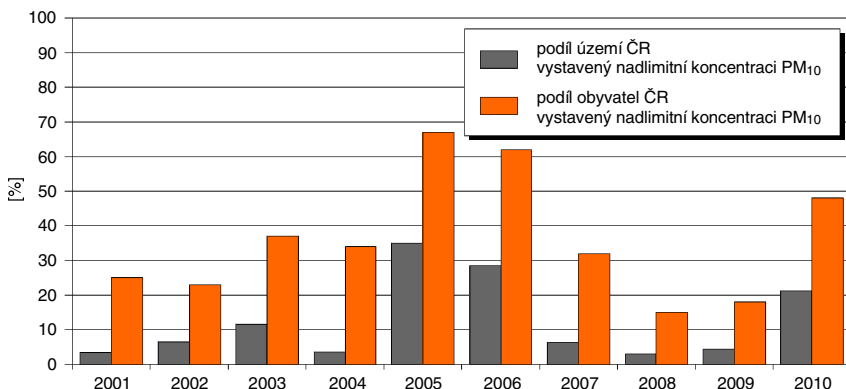
Zdroj: WHO – Health for All Database

- I.C Expozice obyvatel prašnému aerosolu

Znečištění ovzduší pevnými částicemi (prašným aerosolem) patří v současné době mezi nejzávažnější problémy životního prostředí v globálním měřítku, platí to také pro Českou republiku. V posledních letech se systematicky sledují suspendované částice frakce PM₁₀ (jemná frakce aerosolu s průměrem pod 10 μm). V budoucnu bude hodnocení více soustředěno na jemné částice PM_{2,5}, které pronikají přímo do plic a pro lidské zdraví představují větší riziko. Nepříznivému vlivu částic je každoročně vystavena velká část české populace. I přes pokračující pokles emisí většiny škodlivin do atmosféry, znečištění ovzduší suspendovanými částicemi od roku 2000 neklesá. Relativně příznivou situaci v roce 2008 je možno především vysvětlit celkovou nižší úrovní znečištění ovzduší v souvislosti s ekonomickou krizí a útlumem některých odvětví výrazně emitujících částice do ovzduší. V hodnoceném období bylo nadlimitním koncentracím prašného aerosolu vystaveno 15–67 % obyvatel. Ve skutečnosti však podíl obyvatelstva vystavených vysokým koncentracím bude ještě vyšší v důsledku zhoršení kvality ovzduší v malých sídlech plynoucí z vytápění tuhými palivy. Zde však chybí dostatečné informace. V mezinárodním srovnání se Česká republika

přes určité zlepšení situace stále řadí k evropským státům s relativně vysokou úrovní znečištění ovzduší.

Graf I.C.1: Podíl obyvatel a území vystavených nadlimitní průměrné 24hodinové koncentraci suspendovaných částic PM₁₀, ČR, 2001–2010

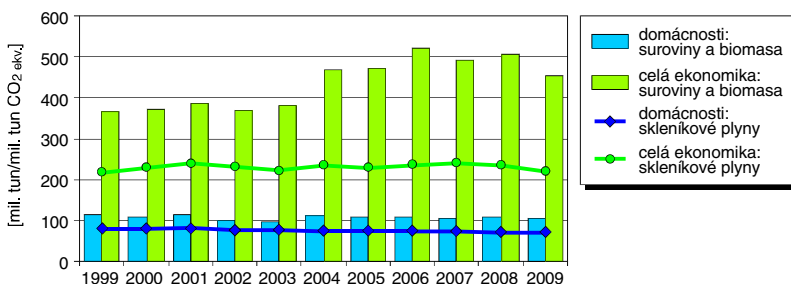
Zdroj: Český hydrometeorologický ústav

- I.D Materiálová a uhlíková stopa domácností

Domácnosti jsou jedním z hlavních hnacích sil spotřeby a výroby. S produkcí biomasy, těžbou surovin a jejich zpracováním na konečné produkty je spojena významná zátěž životního prostředí, mezi něž patří i emise skleníkových plynů. Indikátor srovnává materiály a emise mobilizované v důsledku spotřeby domácností s množstvím materiálů a emisí spojených s výrobou celé ekonomiky České republiky.

V posledním období je materiálová a uhlíková stopa domácností (vyjadřovaná v milionech tun respektive v milionech tun CO₂ ekvivalentů) víceméně konstantní, zatímco stopa spojená s celkovou konečnou spotřebou České republiky stoupá. To je možné přičítat zejména produkci výrobků na vývoz. Tento indikátor prozatím není standardně sestavován, což ztěžuje jeho mezinárodní srovnání.

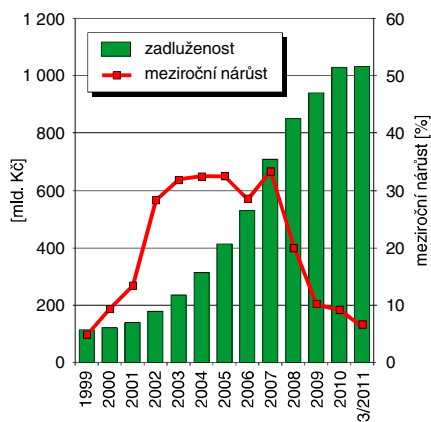
Graf I.D.1: Materiálová a uhlíková stopa domácností a celkové konečné spotřeby, ČR, 1999–2009

Poznámka: Data za rok 2009 jsou předběžná

Zdroj: Univerzita Karlova v Praze, Centrum pro otázky životního prostředí

• I.E Zadlužení domácností

Dluhy českých domácností rostly velmi rychle zejména v letech 2002–2007 s významnou převahou úvěrů na bydlení. Tento vývoj doprovázelo velmi nízké úvěrování v cizích měnách, klesající podíl dluhů domácností živnostníků na celkové zadluženosti sektoru domácností a také relativně nízký podíl problémových úvěrů. Přes rychlý růst zadluženosti českých domácností je její míra ve srovnání s průměrem zemí eurozóny zhruba poloviční.

Graf I.E.1: Zadluženost domácností v Kč a cizí měně (včetně živností), ČR, 1999–2011

Zdroj: Česká národní banka

• I.F Míra zaměstnanosti starších pracovníků

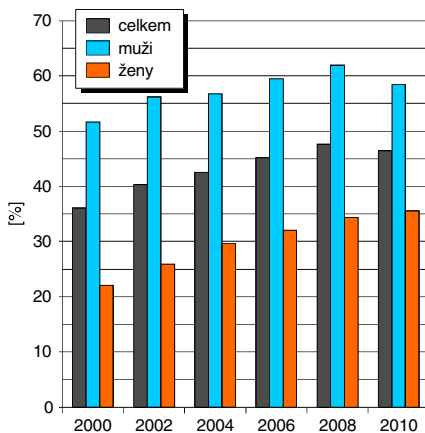
Vývoj míry zaměstnanosti 55–64letých osob poznamenal období krize v letech 2008–2009. Růst míry zaměstnanosti v letech 2000–2008 byla zaznamenán jak u mužů, tak u žen. Zaměstnanost žen v celém sledovaném období dále rostla, zatímco u mužů je na konci dekády zaznamenán propad.

V rámci EU je požadována 50% hranice, které však většina zemí nedosahuje. V ČR se míra zaměstnanosti této věkové skupiny pohybovala mírně nad úrovní EU27 a dosahovala 46,5 %, daný cíl tedy rovněž neaplnila.

- I.G Index stáří a index závislosti

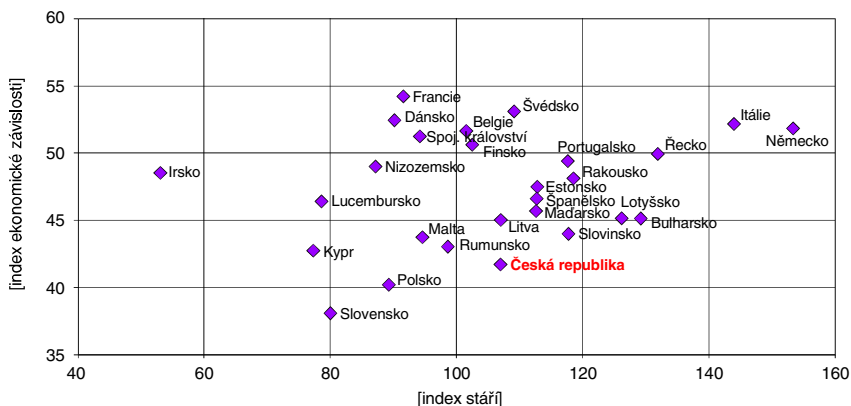
Indikátory hodnotí vzájemný poměr mezi hlavními věkovými složkami obyvatelstva, za které jsou považovány skupiny ve věku 0–14 let, 15–64 let, 65 a více let. Vzhledem k blízkému věkovému vymezení ekonomické aktivity/neaktivity obyvatel bývají tyto složky nazývány také jako skupiny produktivního/neproduktivního věku.

Graf I.F.1: Míra zaměstnanosti mužů a žen ve věku 55–64 let, ČR, 2000–2010

Zdroj: Český statistický úřad

Graf I.G.1: Index stáří a index ekonomické závislosti, mezinárodní srovnání (země EU), 2010

Zdroj: Eurostat

Od poloviny 80. let 20. století se vzájemný poměr seniorů a dětí zvyšuje ve prospěch seniorů. Zatímco v první polovině 20. století byl index stáří okolo 35 (osob ve věku nad 65 let na 100 dětí do 15 let), na konci roku 2006 překročil hranici 100. V ČR je tedy početnost věkové skupiny 65+ let větší než skupiny 0–14 let. V budoucích letech je přitom očekáván další nárůst indexu stáří. V rámci zemí EU se hodnoty indexu stáří pohybují v širokém rozmezí od 53 do 153, ČR se hodnotou 108 blíží průměru.

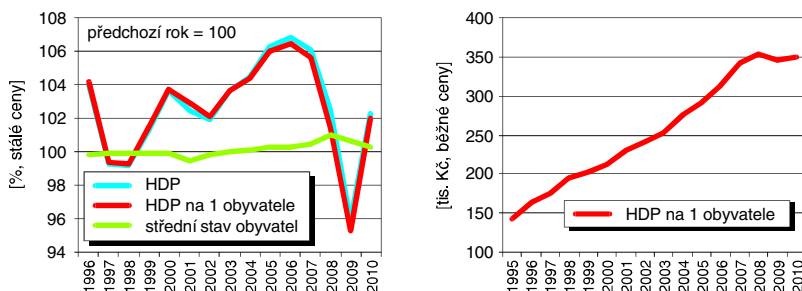
Index ekonomické závislosti, udávající počet osob ve věku 0–14 let na 65+ let s počtem osob ve věku 15–64 let, se během uplynulých 65 let výrazně neměnil. Z hlediska mezinárodního srovnání připadá České republice třetí nejnižší hodnota ze zemí EU (na 100 osob ekonomicky aktivního věku připadá 42 osob ekonomicky neaktivního věku).

Prioritní osa 2: Ekonomika a inovace

Tato prioritní osa je charakterizována 13 indikátory. Údaje o této oblasti jsou ovlivněny globální ekonomickou krizí, která v mnoha ohledech postihla i Českou republiku. V současné době zaznamenáváme v řadě ukazatelů, ne však ve všech, návrat k předkrizové situaci.

- II.A Hrubý domácí produkt na osobu

Graf II.A.1: HDP a HDP na obyvatele, ČR, 1995–2010

Zdroj: Český statistický úřad

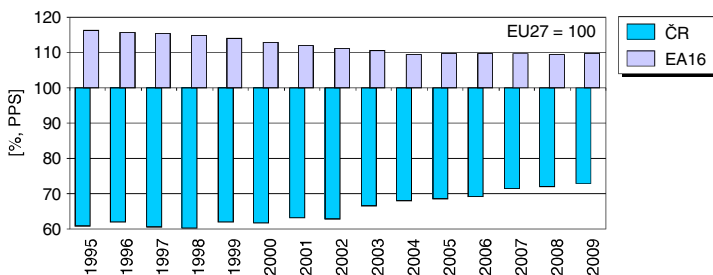
Ekonomický růst byl v dlouhodobém vývoji ovlivňován měnícími se vnějšími i vnitřními podmínkami. Do roku 2006 převažovaly příznivé vnitřní podmínky (s výjimkou let 1997–1998), zejména vysoký objem přímých za-

hraničních investic, růst zaměstnanosti, zvýšená aktivita a v jejím důsledku růst produktivity práce. Od roku 2007 se tempo růstu postupně zvolňovalo a vyústilo ve významný pokles HDP v roce 2009. V roce 2010 byl růst obnoven. V mezinárodním srovnání si Česká republika vedla dlouhodobě lépe než ostatní země, což se projevilo v postupném přibližování ekonomické úrovni EU27.

• II.B Produktivita práce

V období 1995–2010 rostla produktivita práce měřená jako HDP na jednoho zaměstnaného v ročním průměru o 2,6 %, avšak v tempech růstu byly zaznamenány četné výkyvy. Úroveň produktivity práce se postupně přibližovala průměru EU27, avšak přesto zůstává nízká, nižší než v ČR je v rámci zemí EU jen v Litvě, Lotyšsku, Bulharsku, Polsku a Rumunsku.

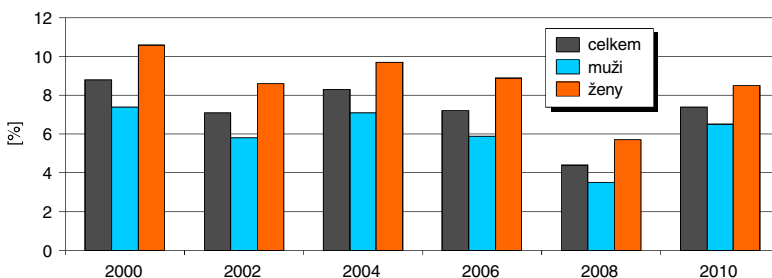
Graf II.B.1: HDP na 1 pracujícího, mezinárodní srovnání, 1995–2009

Zdroj: Eurostat

• II.C Obecná míra nezaměstnanosti

Graf II.C.1: Míra nezaměstnanosti mužů a žen ve věku 15–64 let, ČR, 2000–2010

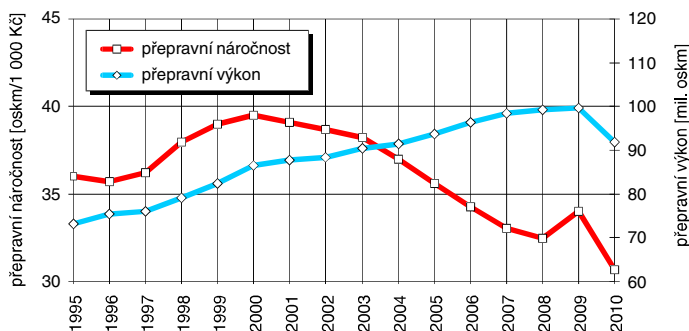
Zdroj: Český statistický úřad

Míra nezaměstnanosti byla v roce 2010 v ČR (7,4 %) nižší než průměrná míra EU27 (9,7 %). Úroveň nezaměstnanosti v Evropě i v ČR se v posledním roce až dvou snižuje, avšak stále je vysoká.

• II.D Přepravní náročnost v dopravě

Je uveden indikátor přepravní náročnosti osobní dopavy [oskm/tis. Kč HDP] a přepravní náročnosti nákladní dopavy [tkm/tis. Kč HDP]. Vývoj obou indikátorů do velké míry kopíruje vývoj přepravních výkonů. Ve sledovaném období dochází jen v malé míře k oddělení křivek přepravních výkonů spojených se zátěží prostředí od křivek ekonomického výkonu. Co se týče skladby výkonů, nadále převažuje růst automobilové dopavy, zatímco výkony veřejné dopavy klesají. Mezinárodní srovnání je obtížné pro nízkou harmonizaci používané metodiky.

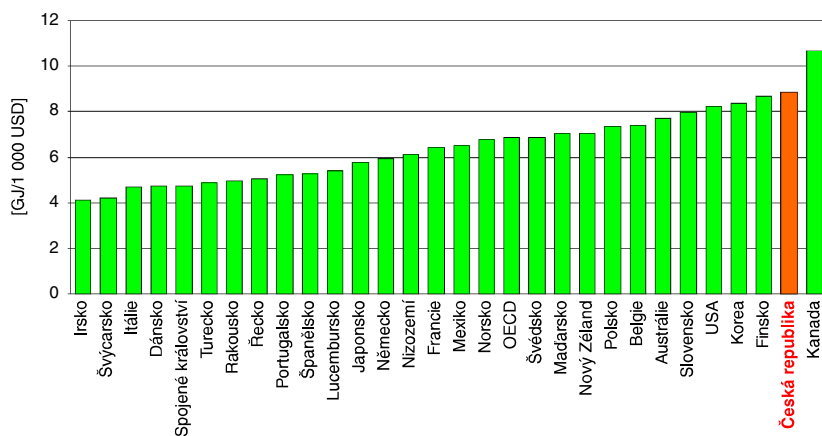
Graf II.D.1: Přepravní náročnost a přepravní výkon v osobní dopravě, ČR, 1995–2010

Zdroj: Ministerstvo dopavy, Český statistický úřad

• II.E Energetická náročnost HDP

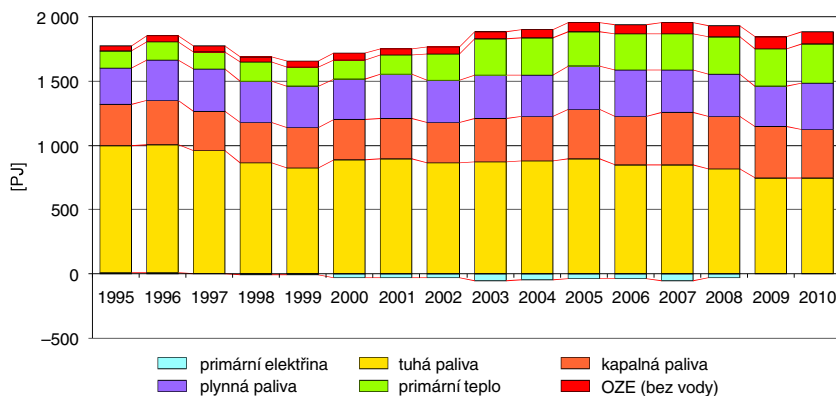
Mezi lety 1995 a 2009 poklesla energetická náročnost HDP z původních 0,86 GJ/tis. Kč na 0,61 GJ/tis. Kč, což je pokles zhruba o 30 % (průměrně cca 2 % ročně). V posledním roce se pokles energetické náročnosti zastavil a dochází k mírnému růstu. V mezinárodním srovnání mezi zeměmi OECD zaujímá ČR jedno z nejhorších míst, její energetická náročnost je cca o 50 % vyšší než je průměr EU15. Dlouhodobým cílem je snižování energetické náročnosti o 3–3,5 % ročně. Avšak zpomalení ekonomiky v posledních letech se projevílo nárůstem energetické náročnosti.

Graf II.E.1: Energetická náročnost HDP, mezinárodní srovnání, 2008

Poznámka: HDP je ve stálých cenách, přepočteno dle parity kupní síly (PPP)

Zdroj: OECD

• II.F Spotřeba primárních energetických zdrojů (PEZ)

Graf II.F.1: Primární energetické zdroje, Česká republika, 1995–2010

Poznámka: Data za rok 2010 jsou předběžná

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

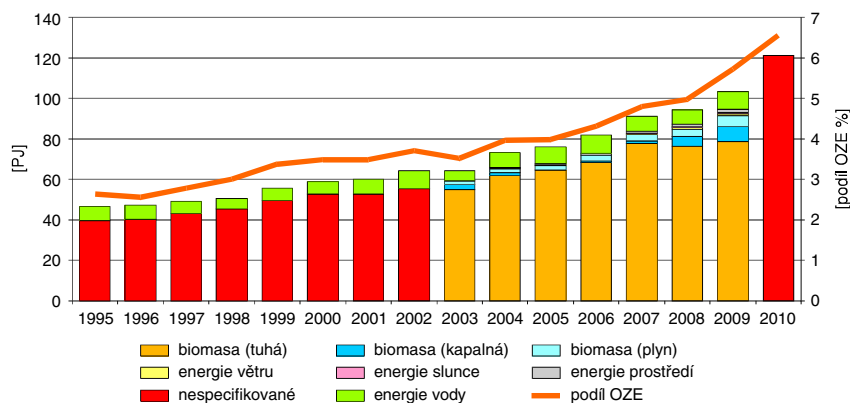
Indikátor ukazuje celkový vstup energie, kterého je zapotřebí k zabezpečení chodu celé společnosti. Spotřeba PEZ v letech 1996–1999 klesala tempem 3,8 % ročně, naopak v letech 2000–2005 dochází k ročnímu nárůstu okolo 2,5 %, od roku 2006 zaznamenáváme stagnaci a v roce 2008 dochází v důsledku ekonomické krize k poklesu. Předběžná data za rok 2010

naznačují mírné ekonomické oživení a s tím stoupající spotřebu PEZ. V mezinárodním srovnání se nachází ČR přibližně na úrovni EU15 a průměru OECD (při výrazně nižší hodnotě HDP to zároveň znamená vysokou energetickou náročnost, viz předchozí indikátor).

• II.G Podíl energie z obnovitelných zdrojů

Obnovitelné zdroje energie (OZE) jsou definovány zákonem (180/2005 Sb.): „Nefosilní přírodní zdroje energie, jimiž jsou energie větru, slunečního záření, geotermální, vody, půdy, vzduchu, biomasy, skládkového plynu, kalového plynu a bioplynu“. Indikátor uvádí obnovitelné zdroje energie celkem (na rozdíl od zdrojů na výrobu elektřiny vykazované v předchozích situačních zprávách). V ČR je dlouhodobě a extenzivně využívána zejména vodní energie a energie biomasy, největší roli hraje biomasa. V roce 2003 (od tohoto data jsou OZE systematicky sledovány) dosáhly OZE 3,5 % z celkové spotřeby PEZ, v roce 2009 stoupla spotřeba na 5,8 %. V posledních letech se rostoucí trend projevuje zejména v kategorii biopaliv (bioplynu). Dlouhodobým cílem ČR do roku 2030 je dosáhnout 15 % PEZ z obnovitelných zdrojů, současný mírně rostoucí trend (méně než 2 % ročně) na splnění tohoto cíle nestačí. V porovnání s průměrem EU27 dosahuje Česká republika nízkých hodnot a to i ve srovnání se zeměmi, které mají podobné geografické a klimatické podmínky jako ČR (např. Německo, Maďarsko, Polsko, Slovensko).

Graf II.G.1: Obnovitelné zdroje energie, ČR, 1995–2010

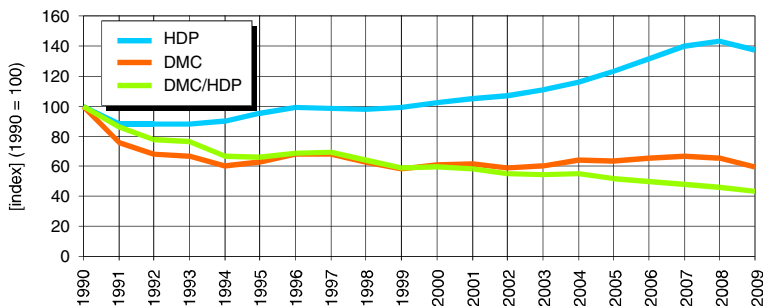
Poznámka: Data za rok 2010 jsou předběžná

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu, Český statistický úřad, International Energy Agency (IEA)

• II.H Materiálová spotřeba

Materiálová spotřeba je sledována pomocí indikátorů domácí materiálové spotřeby (DMC), která je sumou fyzického množství vytěžených surovin a vyprodukované biomasy, které byly získány na území daného státu. K tomu jsou přičítány dovozy a odečítány vývozy. Za celé sledované období od roku 1990 do roku 2009 klesla DMC o 40,3 % (z 295,7 mil. tun na 176,5 mil. tun). Od roku 2002 se však klesající trend víceméně zastavil. Materiálová náročnost je vypočtena jako podíl DMC a HDP. Tento indikátor více méně trvale klesá. Znamená to, že za celé sledované období došlo k oddělení křivek zátěže životního prostředí a ekonomické výkonnosti. DMC na osobu v ČR je o 17 % vyšší než je průměr EU27, což je především dáno vysokou spotřebou fosilních paliv. Naopak spotřeba biomasy je třetí nejnižší za Maďarskem a Bulharskem. Materiálová náročnost ČR je o cca 50 % vyšší než je průměr EU27, vyšší materiálovou náročností než ČR mají některé další nové země EU (Polsko, Slovinsko, Estonsko, Bulharsko).

Graf II.H.1: DMC, HDP a materiálová náročnost, ČR, 1990–2009

Poznámka: Odhad HDP pro roky 1990–1994, HDP ve stálých cenách roku 2000

Zdroj: Český statistický úřad

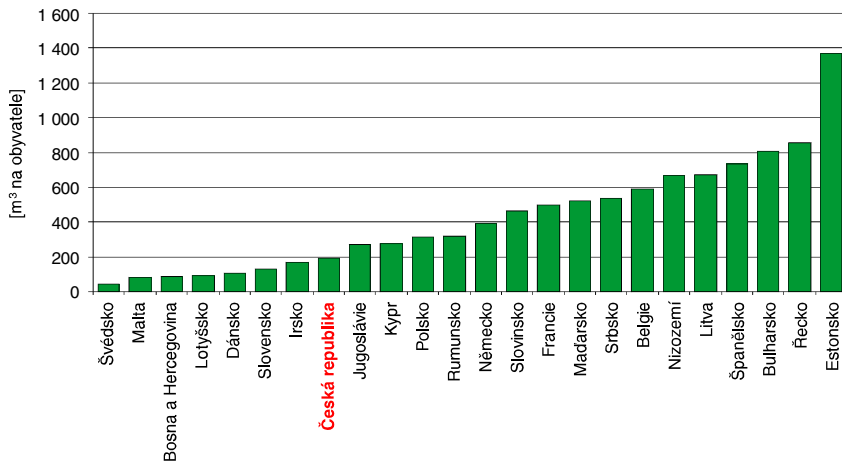
• II.I Odběry povrchových a podzemních vod podle sektorů

Po roce 1990 nastal v důsledku nápravy hodnotových vztahů za poskytované vodohospodářské služby a změnou struktury průmyslové a zemědělské výroby významný pokles využívání vodních zdrojů ve všech oblastech užívání vody. U odběrů povrchové vody pro veřejné vodovody došlo k celkovému snížení o více než 50 %, v průmyslu a zemědělství o cca 70 %. Odběry povrchové vody výrazně převažují nad odběry vod podzemních.

V mezinárodním srovnání ČR vykazuje nižší odběry vod na obyvatele než většina evropských států.

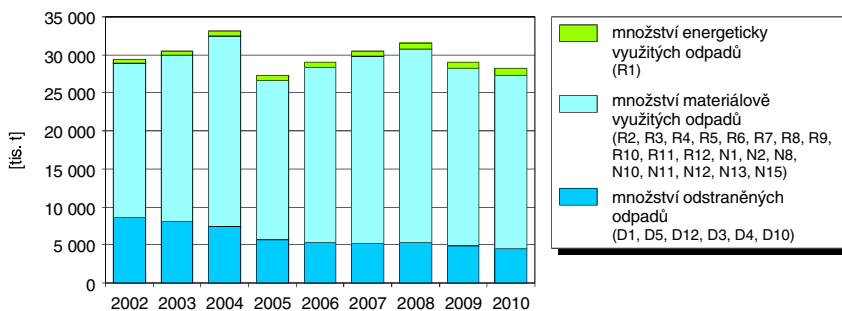
Graf II.I.1: Odběry vody na obyvatele, mezinárodní srovnání, 2007

Zdroj: Eurostat

- II.J Nakládání s odpady podle hlavních způsobů nakládání

Graf II.J.1: Nakládání s odpady podle vybraných způsobů nakládání, ČR, 2002–2010

Poznámka: Pro rok 2010 jsou uvedena předběžná data.

Zdroj: CENIA

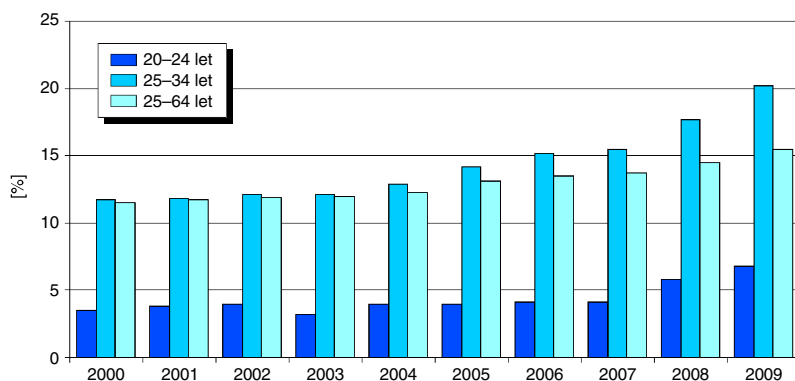
Od roku 2002 dochází k pozitivnímu trendu, kdy se snižuje podíl odstraněných odpadů a zvyšuje se podíl energeticky a materiálově využitých odpadů. Z hlediska struktury dle jednotlivých způsobů nakládání s odpady převažuje v rámci materiálově využitých odpadů jejich využití na rekultiva-

vace a terénní úpravy, příp. recyklace a znovuvyužívání kovů. Nejčastějším způsobem odstraňování odpadů i nadále zůstává skládkování odpadů, které má významné negativní dopady zejména z hlediska krajinného rázu, příp. i dopady na lidské zdraví.

• II.K Nejvyšší dosažené vzdělání

Vzhledem k historickému vývoji vzdělávací soustavy v ČR se naše země tradičně řadí mezi státy s vysokým podílem obyvatel s alespoň vyšším sekundárním vzděláním. Podíl obyvatel ve věku 20–24 s vyšším sekundárním vzděláním převyšuje evropský průměr o 12,3 procentního bodu. V současné době výrazně roste význam terciárního vzdělávání. Podíl obyvatel s terciárním vzděláním narůstá pomalu. V této oblasti zaostáváme za průměrem EU.

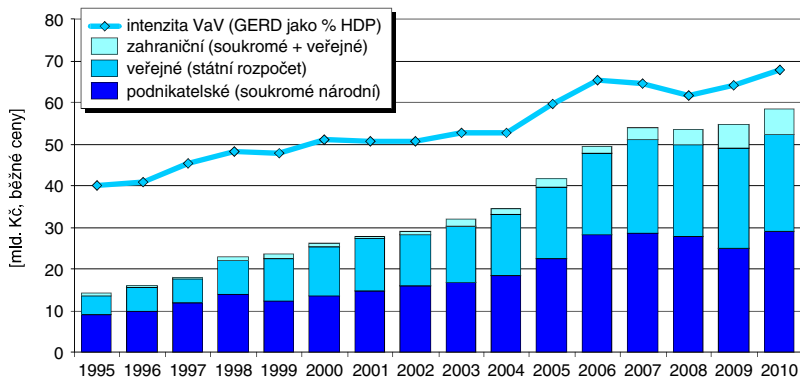
Graf II.K.1: Podíl obyvatel s terciárním vzděláním v jednotlivých věkových skupinách, ČR, 2000–2009

Zdroj: Eurostat

• II.L Výdaje na výzkum a vývoj

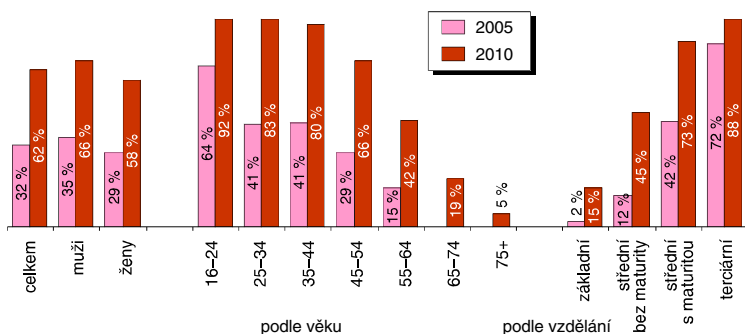
Celkové výdaje na výzkum a vývoj (VaV) zahrnují veškeré neinvestiční a investiční výdaje vynaložené na VaV prováděný na území státu. V ČR v roce 2010 dosáhly hodnoty 58,5 mld. Kč, což je o 120 % více než v roce 2000. Po mírném poklesu v roce 2008 došlo v letech 2009 a 2010 opět k nárůstu výdajů. V roce 2010 dosáhl podíl výdajů na VaV svého maxima hodnotou 1,61 % HDP. V mezinárodním srovnání je ČR výrazně pod průměrem EU27, avšak s výjimkou Slovinska je na tom nejlépe z nových zemí EU.

Graf II.L.1: Celkové výdaje na VaV podle zdrojů jejich financování, ČR, 1995–2010

Zdroj: Český statistický úřad

• II.M Přístup k internetu

V mnoha oblastech společnosti je používání internetu téměř 100% (organizace veřejné správy, podniky). I přes prudký nárůst počtu domácností a jednotlivců s připojením k internetu dosahuje podíl připojených přibližně 60%. V tomto směru nedosahuje ČR průměru úrovně EU27, zaostáváme nejen za zeměmi EU15, ale i řadou nových zemí EU.

Graf II.M.1: Uživatelé internetu [% celkového počtu jednotlivců], ČR, 2005, 2010

Zdroj: Český statistický úřad

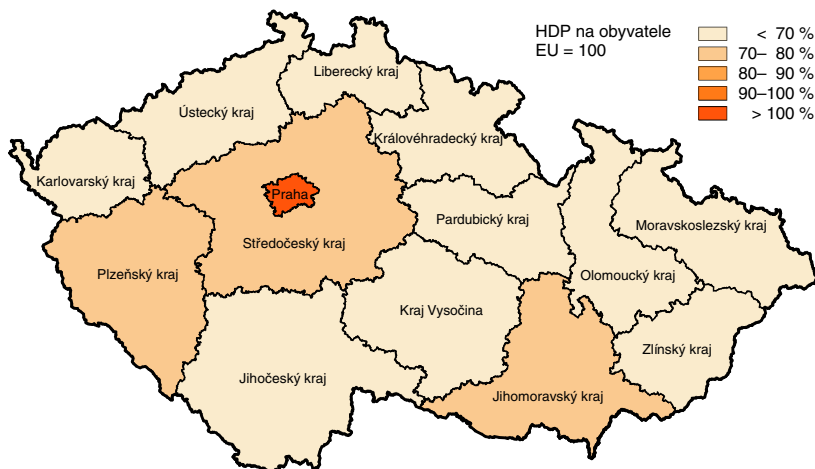
Prioritní osa 3: Rozvoj území

Prioritní osa 3 je charakterizována 12 indikátory:

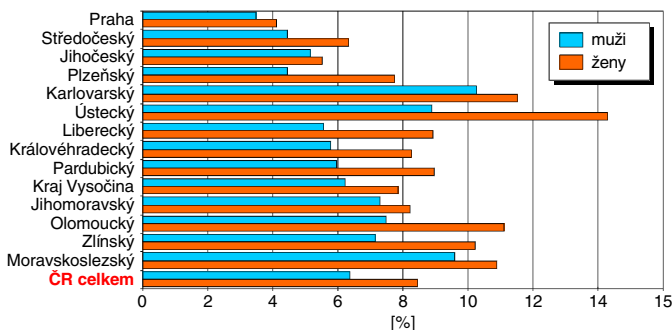
- III.A HDP na osobu v krajích
- III.B Obecná míra nezaměstnanosti v krajích
- III.C Výdaje na výzkum a vývoj a počty zaměstnanců ve výzkumu a vývoji v krajích

Uvedené tři indikátory jsou zpracovány stejnou metodikou, jak bylo uvedeno u prioritní osy 2 pouze v rozčlenění na jednotlivé kraje. Regionální rozdíly v rámci ČR jsou relativně malé s výjimkou Prahy, kde indikátory dosahují výrazně nadprůměrných výsledků. Ve všech třech indikátorech nacházíme podobné rozdíly. Snad nejvýraznější jsou rozdíly u indikátoru III.C, který se týká výzkumu a vývoje. K úspěšné Praze se v případě tohoto indikátoru do jisté míry blíží také kraje Středočeský a Jihomoravský.

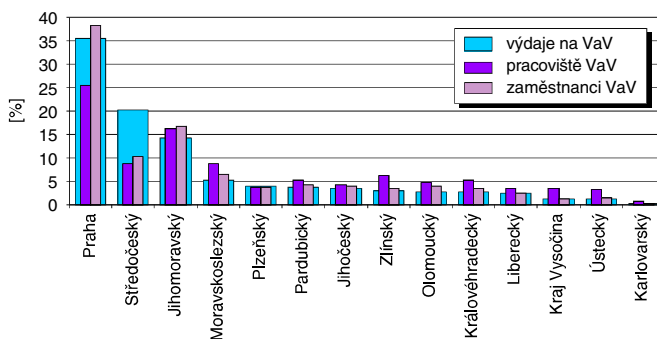
Obr. III.A.1: HDP na obyvatele podle regionů NUTS3, ČR, 2009

Zdroj: Český statistický úřad

Graf III.B.1: Obecná míra nezaměstnanosti mužů a žen v krajích, ČR, 2010

Zdroj: Český statistický úřad

Graf III.C.1: VaV v krajích [% celkových výdajů/pracovišť/zaměstnanců], ČR, 2010

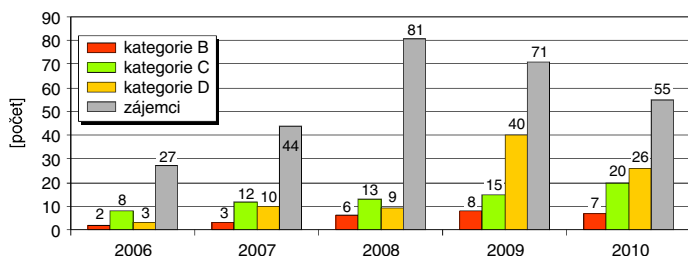
Zdroj: Český statistický úřad

• III.D Municipality zapojené do realizace metody místní Agenda 21

Místní Agenda 21 (MA21) sleduje a popisuje nastavení klíčových procesů veřejné správy, které jsou nezbytné pro realizaci Agendy 21 na úrovni municipalit (obcí a regionů). Dokument Agendy 21 byl přijat na summitu OSN v Rio de Janeiro v roce 1992, stanovuje konkrétní kroky směrem k udržitelnému rozvoji. Dle Agendy jsou municipality tou úrovní veřejné správy, která je nejbližší lidem. Fungující MA21 zahrnuje především průběžnou a aktivní komunikaci s veřejností: budování partnerství, kvalitní strategické plánování a řízení včetně systému financování.

Od roku 2006 byl zaznamenán růst počtu municipalit realizujících MA21. Podle schválených oficiálních Kritérií MA21 je v současné době registrováno v Databázi MA21 108 jednotek (města, obce, mikroregiony, kraje).

Graf III.D.1: Počet municipalit registrovaných v Databázi MA21, ČR, 2006–2010

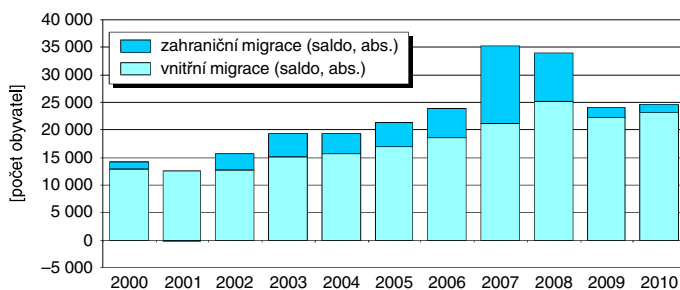

Zdroj: CENIA

• III.E Migrační saldo venkovských obcí

Venkovské obce v ČR jako celek zaznamenávají zvyšující se migrační přírůstky pravidelně již od poloviny 90. let. Počet obyvatel zde roste hlavně vlivem stěhování osob z velkých měst ČR (suburbanizace), přílivem cizinců ze zahraničí a od roku 2007 i přirozenou měnou. Do migrační aktivity se promítá i nabídka dostupných pracovních míst, proto stále nacházíme téměř třetinu venkovských obcí s migračními úbytky. Suburbanizace přispívá ke zlepšení věkové struktury obyvatel venkova především v zázemí větších měst.

Graf III.E.1: Struktura salda v obcích do 2 tis. obyvatel dle druhu migrace, ČR, 2000–2010

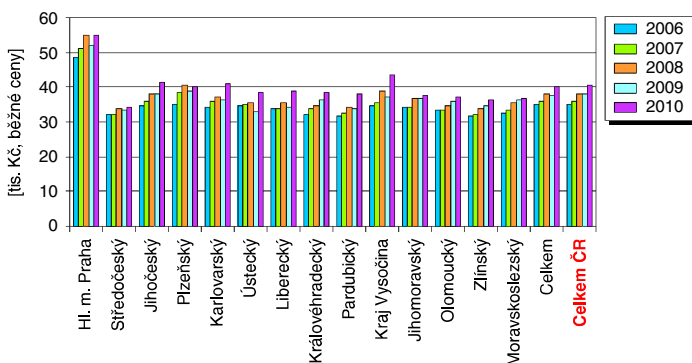
Poznámka: Obce v územním a velikostním vymezení platném ke konci roku 2010

Zdroj: Český statistický úřad

- III.F Celková výše příjmů na jednoho obyvatele a dluhová služba v krajích

Diferenciace příjmů jednotlivých krajů na obyvatele zůstává v čase přibližně konstantní a z dat tedy nevyplývá, že by docházelo k vyrovnávání mezi jednotlivými kraji, které se s výjimkou Prahy od sebe příliš neliší. V oblasti dluhové služby, která byla před rokem 2009 na relativně stabilní úrovni, došlo během roku 2009 u většiny krajů k výraznému posunu směrem vzhůru. I přes odeznívající krizi není vývoj v roce 2010 o mnoho lepší.

Graf III.F.1: Příjmy na 1 obyvatele v krajích, ČR, 2006–2010

Zdroj: ARIS, CSÚIS, Český statistický úřad

- III.G Přeprava cestujících veřejnou silniční a železniční dopravou v krajích

V meziročním srovnání lze u většiny regionů pozorovat sestupný trend, tedy že obyvatelé cestují veřejnou dopravou méně. Jediným regionem, kde v meziročním srovnání lze pozorovat nárůst, je Jihomoravský kraj, což poukazuje na úspěšnost při zavádění plnohodnotného integrovaného dopravního systému. Pokud jde o různé typy dopravy, po železnici cestují nejméně obyvatelé Jihočeského kraje a Vysočiny, nejvyšších hodnot dosahuje okolí Prahy a Jihomoravský kraj.

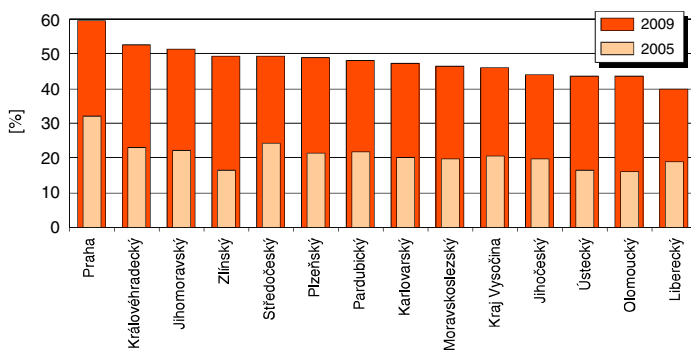
Tabulka III.G.1: Přeprava cestujících veřejnou železniční a autobusovou dopravou [počet cest na 1 obyvatele], ČR, 2005–2009

	železnice 2005	železnice 2006	železnice 2007	železnice 2008	železnice 2009	bus 2005	bus 2006	bus 2007	bus 2008	bus 2009
Praha	9,05	23,51	25,92	27,79	27,12	1,71	3,21	3,10	5,10	4,05
Středočeský	16,52	16,83	15,65	14,31	13,38	41,19	48,12	44,72	42,79	42,76
Jihočeský	10,64	11,19	10,82	10,11	9,12	39,69	35,69	34,10	31,43	28,97
Plzeňský	15,18	18,03	17,32	15,10	13,80	24,23	30,39	29,65	22,62	22,02
Karlovarský	13,66	13,87	13,69	12,32	11,26	33,00	30,73	26,93	24,85	20,48
Ústecký	14,40	14,22	13,60	12,52	12,10	26,37	23,89	17,71	16,33	17,90
Liberecký	11,93	12,87	13,22	12,50	11,39	32,59	33,39	32,04	33,32	25,78
Královéhradecký	17,15	16,53	17,90	15,29	14,59	31,39	34,79	31,23	27,16	29,46
Pardubický	16,49	17,14	16,84	16,45	14,81	28,73	36,83	37,28	31,79	31,63
Kraj Vysočina	10,67	10,71	9,66	9,10	8,33	39,11	49,26	37,15	35,25	33,47
Jihomoravský	18,03	27,26	26,70	24,64	21,74	35,28	39,47	49,38	54,90	61,98
Olomoucký	20,96	20,85	20,40	18,86	17,72	46,07	48,47	45,82	43,50	39,87
Zlínský	13,78	15,85	15,35	14,66	12,95	65,91	56,93	53,78	46,73	45,61
Moravskoslezský	12,16	14,37	14,47	14,05	12,81	30,67	36,00	34,28	34,01	29,93

Zdroj: Ministerstvo dopravy, Český statistický úřad

- III.H Přístup k internetu v krajích

Nejvyšší podíl domácností s přístupem k internetu je zaznamenán v Praze, kde bylo v roce 2009 připojeno k internetu 59 % domácností. Nejméně domácností s internetem se nacházelo v Libereckém kraji (40 %).

Graf III.H.1: Domácnosti s internetem v krajích, ČR, 2005, 2009

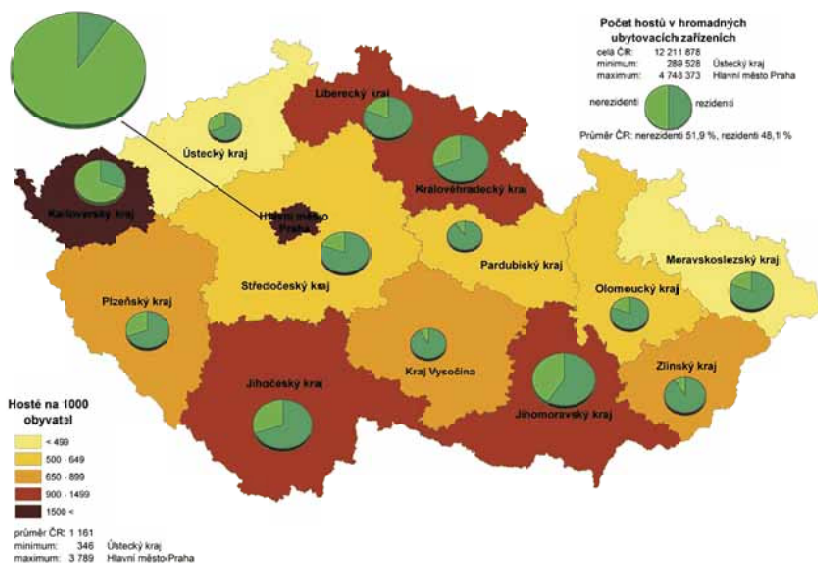
Zdroj: Český statistický úřad

• III.I Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích

V roce 2010 dosáhl počet ubytovaných hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (minimálně 5 pokojů nebo 10 lůžek sloužících pro účely cestovního ruchu) v ČR 12,2 mil., což bylo o 1,9 % více než v roce 2009. V regionálním pohledu návštěvnosti dlouhodobě dominuje Praha, jejíž podíl činil 38,8 % hostů, na druhém místě byl Jihomoravský kraj (8,5 %). Nejméně hostů přijelo do kraje Ústeckého (2,4 %). Na celkově příznivých výsledcích se podíleli především zahraniční návštěvníci, kterých přijelo meziročně více o 5 % a jejich počet přenocování se zvýšil o 3,5 %.

Obr. III.I.1: Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích, ČR, 2010

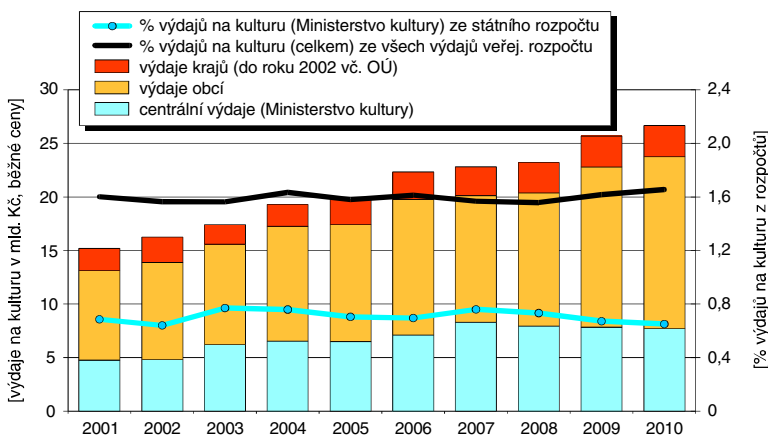
Zdroj: Český statistický úřad

• III.J Výdaje na kulturu v krajích

Nominální výše veřejných výdajů na kulturu v ČR dlouhodobě roste, v roce 2010 dosáhla 26,7 mld. Kč. I přes tento růst podíl veřejných výdajů na kulturu na celkových rozpočtech dlouhodobě stagnuje. V relaci k hrubému domácímu produktu narostl podíl všech veřejných výdajů na kulturu z 0,59 % (rok 2001) na 0,71 % (v roce 2010). V přepočtu na obyvatele vy-

dává od roku 2005 nejvíce financí ze všech územních rozpočtů na kulturu Praha, Karlovarsko a Zlínsko, Královéhradecko a kraj Jihomoravský (o 10–20 % nad úroveň ČR). Především vlivem nižších výdajů od obcí výrazněji zaostávají pouze střední Čechy (o třetinu pod úroveň ČR), jejichž obyvatelé mohou své kulturní potřeby zčásti uspokojit v Praze. Domácnosti vydávají na kulturu a rekreaci 10 % spotřebních výdajů (na převážně kulturní aktivity 4,7 %), územní rozdíly jsou malé, procento výdajů mírně roste s velikostí obce, mezi regiony je vyšší jen v Praze.

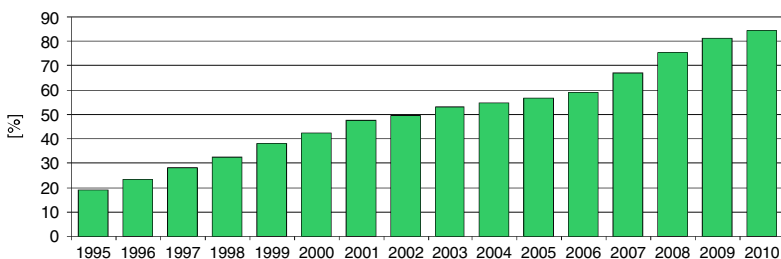
Graf III.J.1: Veřejné výdaje na kulturu (centrální a územní rozpočty), ČR, 2001–2010

Zdroj: Ministerstvo kultury (NIPOS), Ministerstvo financí

- III.K Pokrytí území ČR schválenou územně plánovací dokumentací obcí

Územně plánovací dokumentace (ÚPD) zahrnuje územní plány sídelních útvarů pořizované v letech 1976 až v letech 1998 (mnohé prošly řadou změn), územní plány obcí z let 1998–2006 a územní plány pořizované od roku 2007. Indikátor vyjadřuje míru koncepčního, plánovitého využívání území na úrovni měst a obcí (na krajské úrovni je zpracování a periodická aktualizace ÚPD již obligátní). Pokrytí území ČR platnou ÚPD má trvale rostoucí trend, 84,6 % k 31. 12. 2010.

Graf III.K.1: Pokrytí území schválenou ÚPD, ČR, 1995–2010

Poznámka: Do roku 2006 jsou data vztažena k 31. 3. příslušného roku a počínaje rokem 2006 jsou vztažena k 31. 12. příslušného roku.

Zdroj: Ústav územního rozvoje – Evidence územně plánovací činnosti v ČR

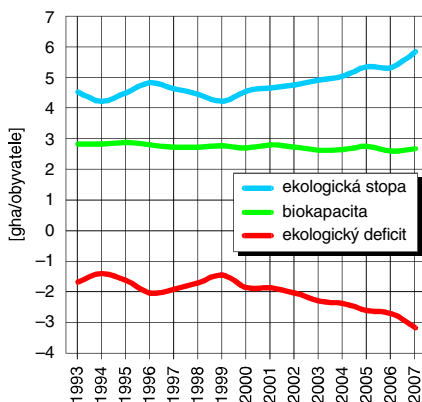
Prioritní osa 4: Krajina, ekosystémy a biodiverzita

Prioritní osa 4 je charakterizována celkem 8 indikátory.

• IV.A Ekologická stopa

Ekologická stopa je agregovaným ukazatelem závislosti lidské společnosti na přírodních zdrojích a službách. Ukazuje celkovou míru přivlastňování obnovné kapacity prostředí jednotlivých států v rámci globálního sdílení zdrojů. Vyjadřuje míru souladu mezi dostupnou biologickou kapacitou prostředí a lidskými nároky na biokapacitu (stopou). Pokud ekologická stopa převyšuje dostupnou biokapacitu, nalézá se země v ekologickém dluhu. Výsledná ekologická stopa je určena kombinací celkových

nároků společnosti na ekosystémy, přičemž za bioproduktivní plochy jsou považovány obdělávaná půda, pastviny, lesní plochy, rybářská loviště a půda

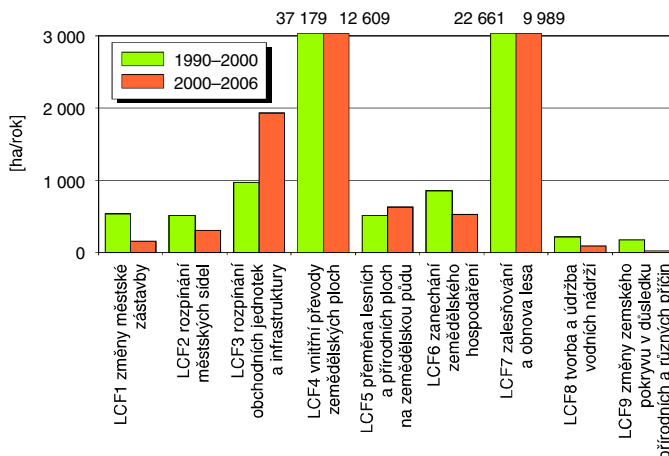
Graf IV.A.1: Ekologická stopa, biokapacita a ekologický deficit, ČR, 1993–2007

Zdroj: Global Footprint Network, Univerzita Karlova v Praze, Centrum pro otázky životního prostředí

pro vázání uhlíku. Ekologická stopa se uvádí ve standardizovaných jednotkách globálních hektarů (gha). Jednou z dominantních složek ekologické stopy bývá tak zvaná uhlíková stopa, tedy ekvivalent globálních hektarů potřebných pro vstřebání emisí CO₂. Hodnota ekologické stopy ČR v roce 2010 činila 60 mil. gha, což je 5,85 gha na obyvatele. Dostupná biokapacita dosahuje 27 mil. gha (2,67 gha/obyv.), ekologický dluh tedy dosahuje 32,65 mil. gha (3,18 gha/obyv.). Ekologická stopa ČR trvale narůstá, ekologický deficit se za posledních 15 let téměř zdvojnásobil. ČR patří v mezinárodním srovnání ke státům s vyšší ekologickou stopou na obyvatele. Podle posledního hodnocení pro rok 2010 (data za rok 2007) byla ČR zemí se 14. nejvyšší ekologickou stopou na světě.

• IV.B Indikátor změn území a ekosystémů

Graf IV.B.1: Intenzita změny území a ekosystémů dle hlavních příčin proměn území, ČR, 1990–2000 a 2000–2006

Zdroj: Evropská agentura pro životní prostředí (EEA)

Rychlost a rozsah přeměn území se mezi obdobími 1990–2000 a 2000–2006 výrazně zpomalily, z 0,81 % území ročně na 0,33 % území ročně. K nejvýznamnějším přeměnám patří rozpínání urbanizovaných oblastí, které v posledním období 2000–2006 narostlo proti předchozímu období na intenzitě o 56 %. Naprostá většina nově zastavěných území zabírá ornou půdu a pastviny. Stále pokračuje úbytek orné půdy, zejména ve prospěch trvalých travních porostů a částečně rovněž zalesňováním. Nicméně prudký růst

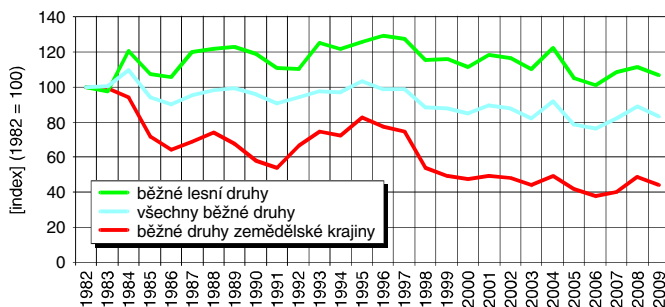
ploch pastvin z období 1990–2000 spojený s útlumem zemědělské výroby se v letech 2000–2006 výrazně zpomalil. Znepokojivým trendem je trvalý pokles rozlohy přírodně blízké vegetace.

Jedním z nejzávažnějších problémů evropské krajiny je setrvalé rozrůstání zastavěných povrchů, mnohdy živelné. Rozvoj urbanizovaných území a ostatní infrastruktury zabral v období 2000–2006 v měřítku Evropy více než 686 tis. ha. Největší podíl nově urbanizovaných ploch vzniká na zemědělské půdě. V České republice bylo v letech 1990–2000 zastavěno více než 11 tis. ha zemědělské půdy, patří však stále ke státům s nižším podílem zastavěných ploch na zemědělské půdě.

• IV.C Index běžných druhů volně žijících ptáků

Evropská unie stanovila závazek zastavit pokles biodiverzity do roku 2010, který se nepodařilo naplnit. Nicméně snížení poklesu biodiverzity zůstává jedním z hlavních cílů environmentální politiky EU i ČR. Změny početnosti vybraných druhů slouží jako důležitý indikátor biodiverzity. Mezi nejlépe prozkoumané taxony, pro které lze sestavit relevantní indikátory vývoje početnosti a rozšíření v rámci ČR, patří ptáci. Početnost běžných druhů ptáků vykazuje za sledované období pokles. Na tomto poklesu mají především podíl ptáci zemědělské krajiny, zatímco početnost běžných druhů lesních ptáků je po sledované období víceméně stabilní. Mezi lety 1982 a 2009 klesl počet ptáků v zemědělské krajině přibližně o 60 %. Hlavní příčinou je intenzifikace zemědělství a úbytek zemědělské půdy.

Graf IV.C.1: Indikátor běžných druhů ptáků podle jednotlivých typů prostředí, ČR, 1982–2009

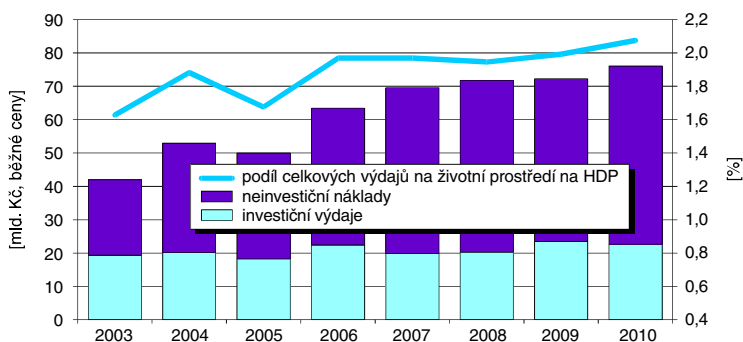

Zdroj: Česká společnost ornitologická – Jednotný program sčítání ptáků

• IV.D Výdaje na ochranu životního prostředí

Výdaje na ochranu životního prostředí jsou tvořeny součtem investičních a neinvestičních nákladů, které vydávají všechny ekonomické subjekty. Veřejné výdaje jsou tvořeny výdaji z centrálních zdrojů a z územních rozpočtů. V roce 2010 celkové výdaje na ochranu životního prostředí činily 76,1 mld. Kč, v roce 2009 téměř 72,3 mld. Kč, tj. při meziročním srovnání došlo k patrnému nárůstu o 3,8 mld. Kč. Podíl na HDP v běžných cenách se v roce 2010 přiblížil 2,1 %. Co se týče vývoje stavu financování z veřejných zdrojů, lze konstatovat, že podíl veřejných výdajů na HDP vykazoval v letech 2000–2010 stabilní či mírně rostoucí trend. Ve srovnání s ostatními zeměmi EU investovala ČR od roku 2000 (společně s dalšími postkomunistickými zeměmi) do ochrany životního prostředí podstatně více prostředků než činil průměr EU.

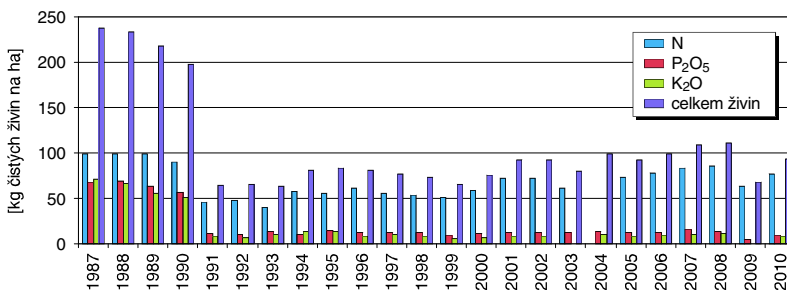
Graf IV.D.1: Celkové výdaje na ochranu životního prostředí, ČR, 2003–2010

Zdroj: Český statistický úřad

• IV.E Spotřeba základních živin v minerálních hnojivech

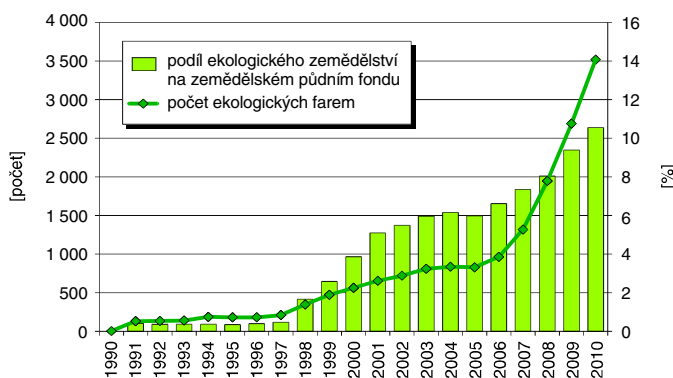
Spotřeba základních živin (NPK) v průmyslových hnojivech je považován za jeden z nejdůležitějších indikátorů zátěže prostředí v důsledku zemědělské činnosti. Udává množství aplikovaných hnojiv na jednotku zemědělské půdy. Po roce 1989 došlo k výraznému snížení používání průmyslových hnojiv především v důsledku zvýšení jejich ceny. Postupně se však množství spotřebovaných hnojiv opět zvyšuje. V roce 2007 jsme aplikovali o něco méně živin v minerálních hnojivech než většina zemí EU15.

Graf IV.E.1: Spotřeba minerálních hnojiv, ČR, 1986–2010

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

• IV.F Podíl ekologického zemědělství

Podíl ekologického zemědělství definovaného jednoznačně stanovenými parametry je základním indikátorem vlivu zemědělství na životní prostředí. V ČR se vznik ekologického zemědělství datuje od roku 1990, kdy začaly ekologicky hospodařit první tři ekofarmy. Jejich počet rostl jen mírně, avšak od roku 2006 došlo k prudkému nárůstu na současných 10 % podílu na celkovém zemědělském půdním fondu. V porovnání s ostatními státy EU je podíl ekologického zemědělství v ČR vysoký, vyšších hodnot dosahuje pouze Rakousko, Švédsko a Estonsko.

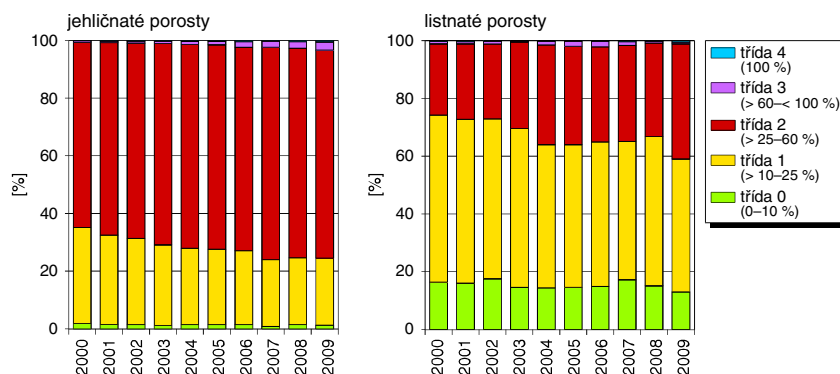
Graf IV.F.1: Podíl ekologického zemědělství, ČR, 1990–2010

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

• IV.G Defoliace

Defoliace je definována jako relativní ztráta asimilačního aparátu v koruně stromu a její stupeň charakterizuje zdravotní stav stromů. Odráží vliv nepříznivých změn prostředí lesních ekosystémů zejména v důsledku dlouhodobého znečištění ovzduší. Příznivá změna imisních podmínek v uplynulých dvou desetiletích měla nepochybně vliv na celkové zlepšení situace, avšak toto zlepšování má jen velmi mírně stoupající trend, ukazující na značné časové zpoždění, s jakými lesní porosty na pozitivní změny reagují. Z hlediska mezinárodního srovnání zůstává stav českých lesů nadále špatný, dokonce nejhorší v Evropě.

Graf IV.G.1: Defoliace starších porostů jehličnanů a listnáčů (nad 59 let) podle tříd, ČR, 2000–2009

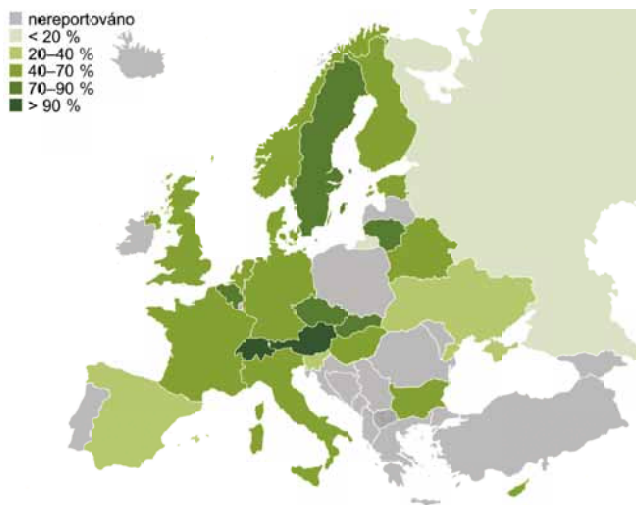

Zdroj: Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

• IV.H Intenzita těžby dřeva

Indikátor je definován jako podíl celkové těžby dřeva a celkového čistého přírůstku dřevní hmoty. Intenzita těžby dřeva v ČR se dlouhodobě pohybuje mezi 70 a 80 %. Krátkodobé překročení hranice 80 % v letech 2006–2007 bylo dáno vysokým podílem nahodilých těžeb v důsledku kalamit (2006 námrza, 2007 orkán Kyrill, 2008 vichřice Emma). V mezinárodním srovnání je intenzita těžeb v ČR mírně vyšší než je průměr EU, avšak zůstává hluboko pod hodnotou 100 % definovanou jako limit udržitelnosti.

Obr. IV.H.1: Intenzita těžby dřeva mezinárodní srovnání, 2010

Zdroj: Ministerská konference pro ochranu lesů v Evropě (Forest Europe – MCPFE)

Prioritní osa 5: Stabilní a bezpečná společnost

Tato prioritní osa je charakterizována 8 indikátory.

- V.A Index vnímání korupce

Index vnímání korupce (Corruption Perception Index, CPI) představuje mezinárodní srovnání, které dlouhodobě provádí organizace Transparency International. Výzkumy používané při sestavování indexu obsahují otázky týkající se zneužívání pravomocí veřejných činitelů a zaměřují se například na uplácení státních úředníků, uplácení při zadávání veřejných zakázek nebo zneužívání veřejných prostředků. Index nabývá hodnoty 0–10, kde 10 označuje zemi téměř bez korupce a 0 znamená vysokou míru korupce. Vývoj CPI v ČR v letech 1997–2010 nebyl zvláště výrazný. V první fázi bylo pozorováno mírné zhoršení, posléze zlepšení a v posledních několika letech opět mírné zhoršování. Žebříček vnímání korupce CPI v roce 2010 hodnotí 178 zemí. ČR je na 53. místě s hodnocením 4,6, což je v rámci EU velmi špatné postavení. ČR se v EU umístila na 21. místě a zaostává za západními státy i za svými sousedy.

Tabulka V.A.1: Index vnímání korupce (vybrané země), mezinárodní srovnání, 2010

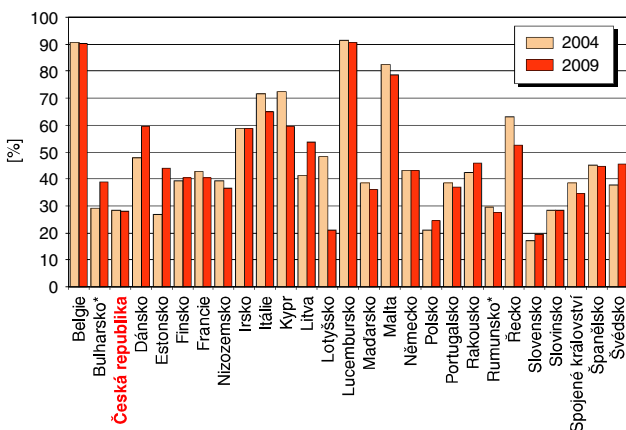
Pořadí země	Země/území	CPI 2010 – hodnocení
1	Dánsko	9,3
1	Nový Zéland	9,3
15	Německo	7,9
17	Japonsko	7,8
20	Velká Británie	7,6
22	Spojené státy	7,1
25	Francie	6,8
27	Slovinsko	6,4
28	Spojené arabské emiráty	6,3
30	Izrael	6,1
30	Španělsko	6,1
39	Korea (Jižní)	5,4
41	Kostarika	5,3
41	Polsko	5,3
46	Litva	5,0
50	Maďarsko	4,7
50	Jordánsko	4,7
53	Česká republika	4,6
54	Jižní Afrika	4,5
56	Turecko	4,4
59	Slovensko	4,3
62	Chorvatsko	4,1
67	Itálie	3,9
69	Brazílie	3,7
69	Rumunsko	3,7
78	Čína	3,5
78	Řecko	3,5
87	Indie	3,3
98	Mexiko	3,1
116	Vietnam	2,7
134	Ukrajina	2,4
154	Kambodža	2,1
154	Rusko	2,1
178	Somálsko	1,1

Zdroj: Transparency International

• V.B Účast ve volbách

Volební účast je podílem počtu hlasujících a registrovaných voličů vyjádřený v procentech. Registrovaní voliči jsou osoby zapsané v seznamu voličů, tj. osoby, které splňují zákonné podmínky pro výkon aktivního volebního práva. V 90. letech byl zaznamenán výrazný pokles volební účasti a to jak ve volbách parlamentních, tak ve volbách komunálních. Po roce 2000 byla volební účast v jednotlivých typech voleb poměrně stabilní. Největší zájem měli voliči o volby do Sněmovny Parlamentu (kolem 60 %), v komunálních volbách byla účast nižší (kolem 50 %) a nejmenší přízni voličů se těšily volby do Senátu (kolem 30 %, pro druhé kolo ještě méně). Účast ve volbách do Evropského parlamentu měla v ČR i ve většině členských států EU klesající tendenci.

Graf V.B.1: Volební účast – volby do Evropského parlamentu, mezinárodní srovnání, 2004, 2009

Poznámka: * doplňovací volby v roce 2007

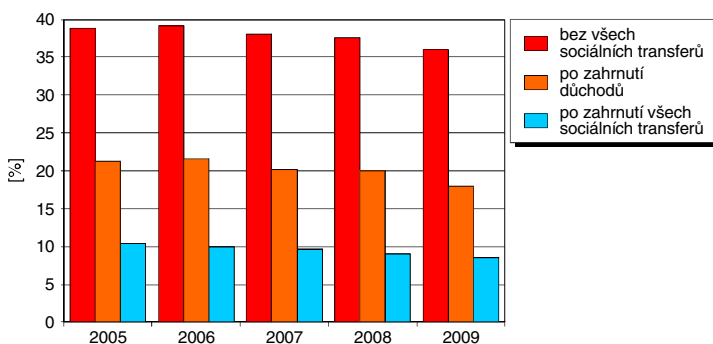
Zdroj: Eurostat

• V.C Populace žijící pod hranicí chudoby před a po sociálních transferech

Indikátor vyjadřuje procentní podíl osob ohrožených chudobou z celkového počtu obyvatel nebo v příslušné (např. věkové) skupině před a po působení sociálních transferů (důchody a sociální dávky). Hranice příjmové chudoby je stanovena jednotnou metodikou EU (60 % ročního národního vyrovnaného mediánového příjmu na spotřební jednotku, včetně příjmu v naturáliích). V ČR se v letech 2005–2009 podíl populace pod hranicí chu-

doby postupně snižoval, v roce 2005 činil 10,4 %, v roce 2009 8,6 %. Tato míra chudoby byla nejnižší ze všech zemí EU (průměr EU27 představoval 16,3 %). Celkovou míru chudoby v ČR významně ovlivnily sociální transfery. Bez důchodů a ostatních sociálních transferů by žilo v roce 2009 pod hranicí ohrožení chudobou 36 % osob. Po zahrnutí těchto transferů se míra ohrožení chudobou snížila o 27,4 p. b. Přitom podíl vynaložených prostředků na sociální ochranu ve vztahu k HDP je v ČR v porovnání s ostatními zeměmi nízký, což svědčí o efektivitě sociálních systémů v ČR.

Graf V.C.1: Populace žijící pod hranicí chudoby před a po sociálních transferech, ČR, 2005–2009

Zdroj: Eurostat

• V.D Deficit a dluh vládního sektoru

Dluh v dlouhodobějším horizontu z velké části vyplývá z kumulovaných deficitů a stává se jednou ze základních ekonomických veličin charakterizujících situaci dané země. Vládní sektor je v systému národního účetnictví představován ústředními vládními institucemi, místními veřejnými správami a fondy sociálního zabezpečení. Vývoj deficitu v období od roku 1997 byl ve většině let nad hodnotou tzv. Maastrichtského konvergenčního kritéria (3 % HDP). V roce 2009 se především kvůli dopadům ekonomické krize propadl až na 5,9 HDP. V následujícím roce se začal postupně zlepšovat. Ve sledovaném období rovněž docházelo (s drobnou výjimkou v roce 2007) k neustálému růstu podílu vládního dluhu na HDP. K výraznější akceleraci došlo v posledních několika letech, a to především díky působení ekonomické krize. Koncem roku 2011 se očekává překročení hranice 40 % HDP.

Ve výhledu lze očekávat postupný nárůst vládního dluhu až na maximální hodnotu 42,8 % HDP v roce 2013 a v následujících letech by mělo docházet k mírnému poklesu. Tento vývoj ovšem předpokládá prosazení celé řady reforem. V mezinárodním srovnání se Česká republika nachází přibližně na polovině dluhu zemí EU27.

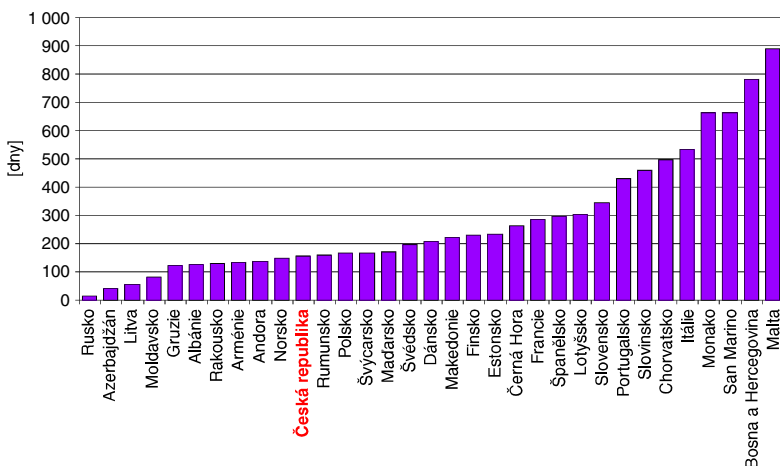
Tabulka V.D.1: Dluh vládního sektoru, mezinárodní srovnání, 2007–2011

		2007	2008	2009	2010	2011
EU27	% HDP	59,00	62,30	74,40	80,00	.
Česká republika	% HDP	28,96	29,95	35,29	38,52	41,36
Slovensko	% HDP	29,56	27,79	35,42	40,96	44,13
Polsko	% HDP	44,99	47,11	50,91	54,98	54,93
Rumunsko	% HDP	66,08	72,31	78,38	80,20	75,45
Německo	% HDP	64,91	66,26	73,45	83,23	81,84
Francie	% HDP	63,93	67,67	78,27	81,70	84,58
Velká Británie	% HDP	43,56	58,11	72,55	82,55	84,11
Itálie	% HDP	103,62	106,30	116,07	119,00	120,03

Zdroj: Eurostat, Ministerstvo financí

- V.E Průměrná délka soudního řízení

Graf V.E.1: Délka soudního řízení v civilních věcech před okresními soudy, mezinárodní srovnání, 2008

Zdroj: Rada Evropy

Délka soudního řízení je definována jako počet dní ode dne nápadu věci do dne právní moci rozhodnutí. Indikátor je vypočten jako průměrná délka všech občansko-právních řízení. Od roku 1990 přibližně do roku 2006 se délka soudního řízení v civilních věcech zvyšovala, v posledních letech se výrazně snižuje. V mezinárodním srovnání je délka soudního řízení v ČR relativně krátká.

- V.F Celková zahraniční rozvojová spolupráce

Indikátor udává hodnotu zahraniční rozvojové pomoci (ZRS) podle metodiky pro stanovení „oficiální rozvojové pomoci/official development assistance“ ve vztahu k hrubému národnímu důchodu (HND). Jsou zde zahrnuty rozvojové projekty, humanitární pomoc, pomoc uprchlíkům, oddlužení, platby do OSN a dalších mezinárodních organizací. Úroveň ZRS České republiky vykazovala v posledních letech trvalý růst. V roce 2005 vykazovala hodnotu 0,11 % HND, v roce 2010 0,13 % HND. Podle závěrů rady EU by měla dosáhnout hodnoty 0,17 % v roce 2010 a 0,33 % v roce 2015. Přestože tento závazek není plněn, patří ČR mezi nejlepší z nových zemí EU (před námi je pouze Slovinsko).

Tabulka V.F.1: Objem finančních prostředků vynaložených na oficiální rozvojovou pomoc, ČR, 2005–2010 (výhled 2011–2014)

Rok	ODA [mil. Kč]	ODA/HND [%]
2005	3 236	0,110
2006	3 637	0,120
2007	3 633	0,110
2008	4 245	0,120
2009	4 077	0,120
2010	4 342	0,130
2011	4 143	0,130
2012	4 743	0,148
2013	4 703	0,142
2014	5 017	0,146

Poznámka: Data za roky 2011–2014 jsou plánované odhady dle příslušné koncepce

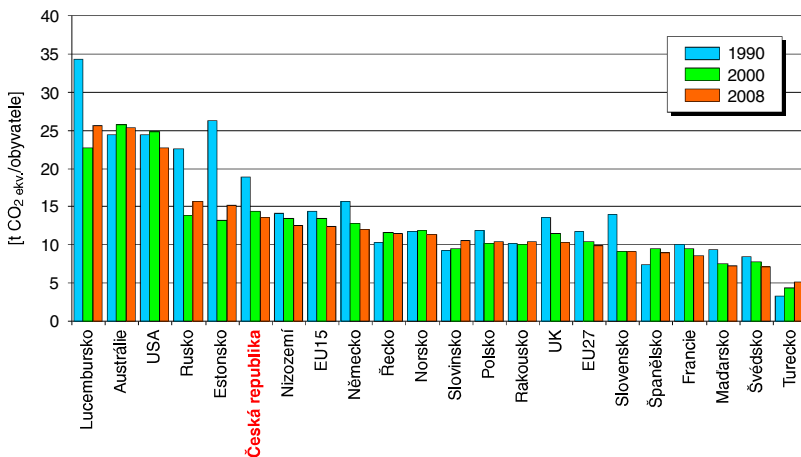
Zdroj: Ministerstvo zahraničních věcí

- V.G Emise skleníkových plynů na obyvatele a na jednotku HDP

Indikátor je vypočten jako úhrn agregovaných národních emisí skleníkových plynů za rok přepočtený na střední stav obyvatel a na jednotku HDP. Vývoj celkových emisí skleníkových plynů v ČR po roce 1990 vykazoval prudký pokles do roku 1994, posléze mírný nárůst a po roce 2007 výrazný pokles, který zřejmě odráží vliv ekonomické krize.

Agregované emise skleníkových plynů na obyvatele poklesly v období 1990–2009 přibližně o 33 % na 12,7 tun CO₂ ekv./obyv. V roce 2008 byly emise skleníkových plynů na obyvatele v ČR o 27 % vyšší než představuje průměr EU27. Vyšší měrné emise mají některé velké mimoevropské ekonomiky (Austrálie, USA, Rusko) a některé menší evropské země (Lucembursko, Estonsko). Měrné emise skleníkových plynů na jednotku HDP poklesly nejvíce po roce 2000 a to o 32,6 % do roku 2009. Vývoj emisní náročnosti má znaky absolutního decouplingu (ekonomika roste a emise klesají) pokud vezmeme období jako celek. I přesto byly emise skleníkových plynů na HDP v roce 2008 o 39,6 % nad průměrem zemí EU. Z evropských zemí mělo vyšší emisní náročnost Polsko a Estonsko.

Graf V.G.1: Agregované emise skleníkových plynů na obyvatele, mezinárodní srovnání, 1990, 2000, 2008

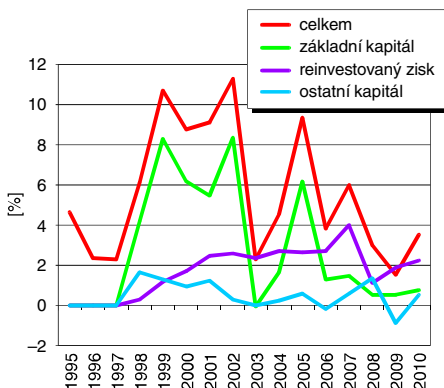

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav, United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC), Eurostat

• V.H Přímé zahraniční investice v České republice

Indikátor je kalkulován jako poměr přílivu přímých zahraničních investic do ČR a hrubého domácího produktu v běžných cenách. Ve sledovaném období se indikátor vyvíjel se značnými výkyvy mezi 1,5–11,3 % s průměrem 5,6 %. Výše indikátoru byla ovlivněna zejména vyšším přílivem investic do základního kapitálu. V mezinárodním srovnání nejsou mezi jednotlivými zeměmi OECD příliš velké rozdíly. Česká republika patří k průměrným zemím.

Graf V.H.1: Podíl toků přímých zahraničních investic do ČR na HDP, 1995–2010

Zdroj: Mezinárodní měnový fond, OECD

Tabulka I. Souhrnné hodnocení indikátorů

	Název indikátoru	Hodnocení trendu (dosažení cíle)			Mezinárodní srovnání ²⁾
		Za celé období ¹⁾	Poslední tři roky	Poslední meziroční změna	
Prioritní osa I: Populace, člověk a zdraví					
a	Naděje dožití a naděje dožití ve zdraví	😊	😊	😊	😞
b	Standardizovaná míra úmrtnosti	😊	😞	😞	😞
c	Expozice obyvatel prašnému aerosolu	😞	😞	😞	😞
d	Materiálová a uhlíková stopa domácností	😊	😞	😞	n.a.
e	Zadlužení domácností	😞	😞	😞	😊
f	Míra zaměstnanosti starších pracovníků	😊	😊	😞	😞
g	Index stáří a index závislosti	😞	😞	😞	😞
		😊	😞	😞	😊

	Název indikátoru	Hodnocení trendu (dosažení cíle)			Mezi- národní srovnání ²⁾
		Za celé období ¹⁾	Poslední tři roky	Poslední meziroční změna	
Prioritní osa II: Ekonomika a inovace					
a	HDP na osobu	😊	😐	😊	😞
b	Produktivita práce	😊	😐	😊	😞
c	Obecná míra nezaměstnanosti	😊	😐	😞	😊
d	Přepavní náročnost v dopravě	😊	😐	😞	😞
e	Energetická náročnost HDP	😊	😊	😞	😞
f	Spotřeba primárních energetických zdrojů	😞	😊	😐	😐
g	Podíl energie z obnovitelných zdrojů	😊	😊	😞	😞
h	Materiálová spotřeba	😊	😊	😊	😞
i	Odběry povrchových a podzemních vod podle sektorů	😊	😐	😐	😊
j	Nakládání s odpady podle hlavních způsobů nakládání	😊	😞	😞	😊
k	Nejvyšší dosažené vzdělání	😊	😊	😊	😐
l	Výdaje na výzkum a vývoj	😊	😊	😊	😐
m	Přístup k internetu	😊	n.a.	n.a.	😐
Prioritní osa III: Rozvoj území					
a	HDP na osobu v krajích	😊	😐	😊	😐
b	Obecná míra nezaměstnanosti v krajích	😊	😐	😐	😐
c	Výdaje na výzkum a vývoj a počty zaměstnanců ve výzkumu a vývoji v krajích	😐	n.a.	n.a.	😞
d	Municipality zapojené do realizace metody místní Agenda 21	😊	😊	😞	😐
e	Migrační saldo venkovských obcí	😊	😞	😐	😐
f	Celková výše příjmů na 1 obyvatele v krajích	😊	😊	😊	😊
	Dluhová služba v krajích	😞	😞	😞	😐
g	Převaha cestujících veřejnou silniční a železniční dopravou v krajích	😞	😞	😞	😐
h	Přístup k internetu v krajích	😊	n.a.	n.a.	😊
i	Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích	😊	😞	😊	😐
j	Výdaje na kulturu v krajích	😐	😐	😐	😐
k	Pokrytí území ČR schválenou územně plánovací dokumentací obcí	😊	😊	😊	😊

	Název indikátoru	Hodnocení trendu (dosažení cíle)			Mezi-národní srovnání ²⁾
		Za celé období ¹⁾	Poslední tři roky	Poslední meziroční změna	
Prioritní osa IV: Krajina, ekosystémy a biodiverzita					
a	Ekologická stopa	☹	☹	☹	☹
b	Indikátor změn území a ekosystémů	☹	n.a.	n.a.	😊
c	Index běžných druhů volně žijících ptáků	☹	😊	☹	☹
d	Výdaje na ochranu životního prostředí Veřejné výdaje na ochranu životního prostředí	😊 😊	😊 ☹	😊 😊	😊
e	Spotřeba základních živin v minerálních hnojivech	😊	😊	☹	😊
f	Podíl ekologického zemědělství	😊	😊	😊	😊
g	Defoliace	☹	☹	☹	☹
h	Intenzita těžby dřeva	😊	😊	😊	😊
Prioritní osa V: Stabilní a bezpečná společnost					
a	Index vnímání korupce	☹	☹	☹	☹
b	Účast ve volbách	☹	😊	😊	☹
c	Populace žijící pod hranicí chudoby před a po sociálních transferech	😊	😊	😊	😊
d	Deficit vládního sektoru Dluh vládního sektoru	😊 ☹	☹ ☹	😊 ☹	😊 😊
e	Průměrná délka soudního řízení	😊	😊	😊	😊
f	Celková zahraniční rozvojová spolupráce	😊	😊	😊	☹
g	Emise skleníkových plynů na obyvatele	😊	😊	😊	😊
	Emise skleníkových plynů na jednotku HDP	😊	😊	😊	☹
h	Přímé zahraniční investice	😊	☹	😊	😊

Vysvětlivky:

- 😊 přiblížení k cíli, hodnoty na úrovni předních států
- 😊 kolísavé hodnoty nebo hodnoty stabilní ale bez vývoje směrem k cíli; hodnoty na průměrné úrovni srovnávaných států
- ☹ vzdalování od cíle, hodnoty blízké posledním státům
- n.a. chybí údaje

¹⁾ Hodnocení je prováděno nejčastěji pro období 1995–2009, v řadě případů je však časová řada delší nebo kratší.

²⁾ V případě indikátorů v Prioritní ose III jsou v této kolonce hodnoceny regionální disparity. Nízké disparity jsou hodnoceny pozitivně, vysoké disparity negativně.

Situační zpráva ke Strategickému rámci udržitelného rozvoje ČR: Souhrn

Rada vlády pro udržitelný rozvoj

Ministerstvo životního prostředí

Sestavili: Bedřich Moldan, Jan Kovanda a Tomáš Hák

Vydalo Ministerstvo životního prostředí, Praha 2012

Typografie: EnviTypo® Vít Gajdůšek, Magdalena Seifová

1. vydání, 44 stran

ISBN 978-80-7212-576-0